

Motion till riksdagen 2025/26:1385

av **Karin Sundin m.fl. (S, V, MP, C, L)**

Ett modernt statsskick

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning om avskaffande av monarkin och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till avskaffande av statschefens åtalsimmunitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till avskaffande av bekännelsetvånget för statschefen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till avskaffande av successionsordningens krav på att prinsar och prinsessor av det kungliga svenska huset inte får ingå äktenskap i det fall att regeringen inte efter hemställan från konungen lämnat sitt samtycke därtill, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till avskaffande av förbudet för tronföljare att lämna riket utan konungens vetskap och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till krav på insyn i Kungliga hov- och slottsstatens ekonomi och verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige ska vara ett jämlikt land där framgång bygger på individens egna meriter snarare än på privilegier och släktskap. Vårt statsskick innebär dock fortfarande att landets högsta offentliga ämbete, det som statschef, går i arv inom en utvald familj. Monarkin går inte att förena med demokrati, jämlikhet och medborgerliga rättigheter. Vi menar att rätten att representera Sverige inte ska kunna ärvas. Den ska enbart ges genom demokratiska processer.

Den nuvarande regeringsformen är nu 50 år gammal. Den var på sin tid en politisk reform som fördjupade demokratin genom att begränsa monarkens makt. Det demokratiska reformarbetet måste fortsätta och i denna riktning ligger ett avskaffande av det fördemokratiska system som monarkin är ett uttryck för. Det är hög tid att återigen se över monarkins roll i det svenska moderna samhället. Sverige bör bli en republik. Ett demokratiskt och modernt samhälle kan inte innehålla ett ärftligt statschefsämbete.

Därför bör regeringen se över möjligheten att avskaffa monarkin. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Utöver den grundläggande principen om att ett demokratiskt statsskick förutsätter en demokratiskt vald statschef finns flera principiella skäl mot monarkin. Ett av de mest uppenbara av dessa är att successionsordningen inskränker kungens religionsfrihet. Lagen slår fast att den svenske monarken ska bekänna sig till ”den rena evangeliska läran, sådan som den, uti den oförändrade Augsburgska bekännelsen, samt Uppsala mötes beslut av år 1593, antagen och förklarad är”. Vidare är kungafamiljens medlemmar undantagna möjligheten att själva bestämma vem de ska gifta sig med. Det är regeringen som, efter hemställan av kungen, ska ge sitt samtycke till prinsars och prinsessors äktenskap. Att Sveriges lag inskränker vuxna människors rätt att själva välja vem de ska gifta sig med kan inte klassas som annat än en kvarleva från forna tiders samhällsstruktur där ätten spelade en avgörande roll för människors sociala status. Tronföljaren får enligt grundlagen inte ens resa utomlands utan kungens vetskap och samtycke. Mest stötande är kanske ändå kungens straffrättsliga immunitet. Kungen kan aldrig åtalas, och därmed heller inte dömas, oavsett vilka brott hen skulle begå. Att allt detta stämmer mycket illa med skrivningarna om allas lika värde i regeringsformens andra paragraf är uppenbart.

Med anledning av ovanstående bör:

- Regeringen tillsätta en utredning i syfte att inrätta ett demokratiskt, modernt statsskick och avskaffa monarkin.
- Regeringen återkomma med förslag om att offentlighetsprincipen ska gälla i fråga om Kungliga hov- och slottsstatens ekonomi och verksamhet.

Till dess att monarkin avskaffas bör följande principer förändras:

- Avskaffande av statschefens åtalsimmunitet.
- Avskaffande av bekännelsetvånget för statschefen.
- Avskaffande av successionsordningens krav på att prinsar och prinsessor av det kungliga svenska huset inte får ingå äktenskap ifall inte regeringen efter hemställan från konungen lämnat sitt samtycke därtill.
- Avskaffande av förbudet för tronföljare att lämna riket utan konungens vetskap och samtycke.

Karin Sundin (S)

Ciczie Weidby (V)

Ola Möller (S)

Joar Forssell (L)

Niels Paarup-Petersen (C)

Malte Tängmark Roos (MP)

Alireza Akhondi (C)

Ulrika Westerlund (MP)

Jessica Wetterling (V)